

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת ואתחנן - שבת נחמו תשס"ט

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

חובר בימי חודש מנחם אב תש"ע

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת ואתחנן ה'תשס"ט

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' א' המדבר מן החן הבאה על ידי לימוד תורה הקדושה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על נקודה אחת שבתורה זו של רביז"ל), דע, כי על ידי התורה נתקבלים כל התפילות וכל הבקשות שאנו מבקשים ומתפללים, והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכין, הן ברוחני הן בגשמי, כי עכשיו בעוונותינו הרבים, חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, כי עכשיו עיקר החשיבות והחן הוא אצלם, אבל על ידי התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל, כי התורה נקראת (משלי ה'): "אילת אהבים ויעלת חן"; שמעלה חן על לומדיה (עירובין נ"ד:), ועל ידי זה נתקבלין כל התפלות והבקשות וכו', עיין שם כל זאת בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה לתורה הקדושה יש כח מיוחד להמשיך חן נפלא על האדם, שמי שלומד תורה בהתמדה רבה, נמשך עליו חן עליון עד שכל דבריו נשמעים ונתקבלים, כמו מי שמדבר דברי חן, וכל תפילותיו עושות רושם גדול בשמים, כי עיקר מה שאין מתקבלות הבקשות, הוא מחמת שאין להדברים חן, ואין נכנסין בלב של זה שמבקשין ממנו, כאילו אין בלבו מקום שיכנסו הדברים בלבו, מחמת שאין למבקש חן שיכנסו הדברים בלבו של זה שמבקשים ממנו, אבל על ידי התורה הקדושה, הנקראת (משלי ה'): "יעלת חן", זוכה שדבריו הם דברי חן, ואזי נתקבלים כל דבריו ובקשותיו, כמו מי שמדבר דברי חן, שנכנסים הדברים בלב המתבקש, ופועל לטובה כל מה שצריך, הן ברוחניות והן בגשמיות.

ומסביר רביז"ל את סוד הח"ן, כי חן הוא חיבור שני אותיות ח' ו'ן, כי התורה מזככת את מוח האדם ונותן בו חכמה עליונה, להבין דרכי השם יתברך מכל פרטי הבריאה, שזה סוד אות ח"ת, שהיא מלשון חיות, שהיא החכמה שבכל דבר, וכמו שכתוב (קהלת ז') החכמה תחיה את בעליה, וכן התורה מלמדת האדם דרך באמונה, שבמקום שאינו יכול להבין בחכמה, יסמוך על אמונה פשוטה וטהורה, שזהו סוד אות נו"ן שהיא מלשון מלכות, וכמו שכתוב

(תהלים עב, ז): "לפני שמש ינון שמו", ופירש רש"י לשון מלכות, ומלכות היא אמונה, כי מקבל על עצמו עול מלכותו יתברך בדרך אמונה פשוטה, נמצא שעל ידי התורה שיש בה חכמה ואמונה, מתחברות שתי אותיות ח' ונ', ונעשה ח"ן, ונמשך על אדם ח"ן עלאה, ואז כל דבריו עושים רושם לטובה, ומתקבלות כל תפילותיו ובקשותיו, ואז נתחברת גם האות ת', שהיא מלשון חקיקה ורשימה, וכמו שכתוב (יחזקאל ט, ד): "והתוית תו על מצחות האנשים", ופירש רש"י: ורשמת רושם, ואז מתחברות שלש אותיות ח' נ' ת' ונעשה נח"ת, שהוא סוד (קהלת ט, ז): "דברי חכמים בנח"ת נשמעים", כי על ידי שיש לו חכמה ואמונה, וממשיך על עצמו ח"ן, על ידי זה דבריו נשמעים ועושים רושם, נמצא שכח התפילה קשור בכח התורה, כי על ידי שלומד תורה וזוכה לחן, על ידי זה כל תפילותיו נשמעות ומתקבלות, ולכן אשרי מי שמכניס עצמו בהתמדת התורה, והונה בה יומם ולילה, וגורם הרבה פרקים משניות ודפים גמרא, פרק אחר פרק ודף אחר דף, ומטייל בכל מקומות התורה הקדושה, כי אז ימשיך על עצמו חן עלאה, ויתקבלו כל תפילותיו ובקשותיו, ותתמלאנה כל משאלות לבו לטובה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (דברים ג, כג): **ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, אדני אלקים אתה החלול להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה וגו',** ופירש"י אין חינון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם וכו', דבר אחר, זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפילה, עיין שם. ויש להבין למה השתמש משה רבינו כאן בלשון "ואתחנן" דייקא, יותר משאר לשונות התפילה. והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי "ואתחנן" הוא מלשון ח"ן ונח"ת, שמשא רבינו ביקש מתנת חנם בכח התורה הקדושה שממשיך על אדם ח"ן עלאה, ואז אפילו אם אינו ראוי לכך, יכול לפעול בקשתו על ידי שיש לו חן, כי דבריו עושים רושם בלב המתבקש, שזהו "אתה החלול להראות את עבדך" וגו'. ואיתא במדרש (עי' בפירוש רבינו בחיי פסוק זה, ובמגלה עמוקות אופן קס"ה) אתה החלול להראות לי "במתן תורה", כי משה רבינו ביקש בכח התורה שמעלה חן על לומדיה, שתתקבלנה תפילותיו ובקשותיו כמו מי שמדבר דברי חן, ואז יכול לקבל מתנת חנם אפילו אם אינו ראוי.

וזהו "החלות" אותיות "הלוחת" (מגלה עמוקות אופן קכ), שהן כלליות התורה הכלולה בעשרת הדיברות, שמעלה חן על לומדיה, ומגרש ממנו הרוח שטות הרוצה לידבק בו, כי הלוחות היו ארכן ו' ורחבן ו' שהוא צורת מקל, שמכה ומגרש הרע מן האדם, ומעלה עליו חן אמיתי, וכמבואר בסוף דברי רביז"ל בתורה זו, ולכן השתמש משה רבינו עם לשון "ואתחנן" דייקא, כי ביקש מתנת חנם בכח ח"ן של התורה הקדושה, ועל ידה יכול לפעול כל משאלות לבו לטובה.

וזהו המובא בבעל הטורים כאן, החילות ב' במסורה, כאן, ואצל המן (אסתר ו, יג): "אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו", עיין שם, ולכאורה יפלא מהו הקשר ביניהם, אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מוכן הענין מאד, כי עכשיו החן והחשיבות של ישראל נפל, ועיקר החן והחשיבות הוא אצל הגוים, אבל על ידי התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל, ונתרומם בפני כל מי שצריכים הן ברוחני והן בגשמי, ולכן כשראו את כוחו של מרדכי הצדיק, שהיה חזק מאד בכוח התורה, הבינו שלא יהיה להמן תקומה מלפניו, ואמרו לו, אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו, כי יחזור כל החן לישראל, ויהיה להם נצחון על כל אויביהם. והשם יתברך יזכנו לעסוק בתורה בהתמדה גדולה, ולהמשיך על עצמינו חן עלאה, עדי נזכה שתתקבלנה כל תפילותינו ובקשותינו לרחמים ולרצון, ונראה בביאת משיחנו ובבנין בית מקדשינו במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת ואתחנן שבת נחמו ה'תשס"ט

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ט המדבר מן הפסוק ואתחנן אל ה', עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כתיב (דברים ג, כג): ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, דהנה האדם צריך להתפלל בדביקות גדול להשם יתברך, אך אם לפעמים יש עת, שאינו יכול להתפלל בדביקות, אל יאמר איני מתפלל כלל, מאחר שאינו יכול לכוון כראוי ולהתפלל בדביקות, והתפילה אינה מקובלת, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לד ע"ב) על רבי חנינא בן דוסא, שהיה מתפלל על החולים ואומר, זה חי וזה מת, אמרו לו, מנין אתה יודע, אמר להם, אם שגורה תפלתי בפני יודע אני שהוא מקובל ואם לאו, יודע אני שהוא מסורף, וזהו על דרך שאמרנו, אם בדביקות, שאזי התפלה שגורה ומרוצה בפיו, מקובלת, ואם לאו, חס ושלום, להיפוך, אף על פי כן אל יאמר האדם כן, אלא יתפלל תמיד, ואם לא יוכל להתפלל בדביקות כראוי, יתפלל בכל כח, כי בעת שיתפלל בדביקות כראוי, אזי יעלה כל התפילות עם התפלה ההיא שהתפלל כראוי, וזה: ואתחנן אל ה' תמיד, בין בדביקות בין שלא בדביקות, בעת ההוא לאמר, היינו בעת שאזכה להתפלל בדביקות, שהוא בחינת שגורה תפלתי בפני, והיינו בעת ההוא לאמר, שהדיבורים נאמרים ומרוצים בפיו

מחמת שמתפלל בדביקות, אז יעלה כל התפלות שהתפלל עד עתה, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש ג"י, כי הנה בוודאי עיקר שלימות התפילה היא כשמתפללים בדביקות, ומרגישים מתיקות נפלאה בעת התפילה, שזה נקרא "מיון מתיקין" (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ג'), כי כשזוכים לתיקון הברית, אזי כל עצמותיו מרגישות חיות גדולה ומתוקה בשעת התפילה, ונתקיים בו מקרא שכתוב (תהלים לה, י): "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך", כי מרגיש 'מלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו, ג), ושהקדוש ברוך הוא עומד בשעת התפילה, ושומע אותה, ועל כן מתפלל בהתלהבות גדולה, ומדקדק מאד לכונן את דבריו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סב), וזה נקרא "תפילתי שגורה בפיו". כי הדיבורים שגורים ומרוצים בפיו, ויוצאים מפיו בחיות גדולה, ואזי בוודאי התפילה מקובלת למעלה ופועלת כל מה שצריך, שזאת היתה מדרגת רבי חנינא בן דוסא, שהיה מתפלל על החולים ואומר מיד "זה חי", כי הרגיש על ידי דיבורי התפילה שהיו שגורים בפיו ויוצאים בחיות גדולה מאד, שבוודאי פעל ישועה, ולכן שיבח אותו רבי יוחנן בן זכאי, ואמר שהוא כעבד לפני המלך (ברכות לד ע"ב), כי עבד משליך כל דעתו ושכלו לגמרי, ומכנים עצמו בעבודת המלך בכל כוחותיו, ולכן פועל אצל הצלך כל בקשותיו, ואין מי שימחה בידו.

אבל לא בכל פעם אדם זוכה להתפלל בדביקות גדולה כזו, כי לפעמים מוחו נקמץ ונסתם קצת, ואינו מרגיש חיות ומתיקות גדולה בעת התפילה, אבל לא יאמר אז, מאחר שאינו יכול להתפלל בדביקות, אם כן לא יתפלל כלל, רק יתפלל כמו שיכול באותה עת, בין בדביקות ובין שלא בדביקות, כי כשיבוא הזמן שיתפלל בדביקות, אזי תעלינה גם כל התפילות שהתפלל שלא בדביקות, וכולן תפעלנה לטובה כל מה שצריך, כי אין שום תפילה הולכת לאיבוד חס ושלום, רק לפעמים התפילה עומדת מן הצד, ומחכה שיבוא אדם לדביקות גדולה, ואזי תעלינה כל התפילות ביחד, אפילו אלו שהיו שלא בדביקות, ומכולן נעשית עמרה לראש צדיק, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כי כשאדם חזק בדעתו להתפלל לקדוש ברוך הוא אפילו שלא בדביקות, זה בעצמו יביא אותו סוף כל סוף להתפלל בדביקות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנהדרין קה ע"ב) מתוך שלא לשמה בא לשמה, ואז תעלינה כל התפילות ביחד להיות עמרה למלך, מה שאין כן אם לא היה מתפלל "שלא בדביקות", אזי לבסוף היה מתרשל מן התפילה לגמרי, ולא היה בא לידי דביקות כלל, כי הבעל דבר תמיד מסית את האדם ואומר לו: "למה לך להתפלל, הרי אין לך דביקות", ובוזה פורש רשת לרגליו למנוע אותו מן התפילה לגמרי, אבל כשמחליט בדעתו שיתפלל תמיד אפילו "שלא בדביקות", אזי סוף כל סוף יבוא לידי דביקות גדולה, ולכן אשרי מי שחזק מאד בעבודת התפילה, ומתפלל תמיד אל השם יתברך בכוח גדול, בין בדביקות בין שלא בדביקות, כי אז סוף כל סוף יגיע אל

הדביקות האמיתית שבתפילה, ותהיה תפילתו שגורה בפיו, ויפעול כל משאלות לבו לטובה, אשרי לו ואשרי חלקו.

ורביז"ל מגלה כל סוד זה בפסוק הראשון שבפרשת השבוע (דברים ג, כג), "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר" – "ואתחנן אל ה' תמיד", בין בדביקות ובין שלא בדביקות, כי כשיבא הזמן שתהיה תפילתי שגורה בפיו, שזהו בעת ההיא לאמר, שהדברים נאמרים ומרוצים בפיו מחמת שמתפלל בדביקות, אזי תעלינה כל התפילות שהתפלל עד עתה, וכולן תעשינה פעולה לטובה.

והנה ידוע שדברי רביז"ל נאמרים בכלליות גדולה, ולכן כל מה שנאמר בענין התפילה, שצריכים להתפלל בין בדביקות ובין שלא בדביקות, כל זה נאמר גם על כל העבודות והמדות טובות, שצריכים להתנהג בהן בין בדביקות ובין שלא בדביקות, ולבסוף יזכה להגיע אל הדביקות שבהן, כמו למשל בענין מדת השמחה, אפילו אם אין אדם מרגיש שמחה עדיין בפנימיות לבו, והוא "שלא בדביקות" אצלו, אף על פי כן יתנהג במדת השמחה כפי יכולתו, ויכריח עצמו להיות בשמחה אפילו שלא בדביקות, ואז סוף כל סוף יזכה להגיע אל דביקות השמחה באמת.

וכמו שאומר רביז"ל (שיחות הר"ן סימן עד), שצריך להכריח עצמו להיות בשמחה בכל מה שיכול כדי לזכות לשמחה באמת, ואם לפעמים דעתו מבולבלת ואינו יכול בשום אופן לשמח עצמו, אז עצתו, שיעשה את עצמו כאילו הוא שמח, ואף על פי שבתחילה עדיין אין השמחה באמת בלב, אף על פי כן על ידי שעושה עצמו כאילו הוא שמח, על ידי זה יזכה אחר כך באמת לשמחה. והעצה הזאת היא עצה גדולה מאד גם בשאר כל הדברים שבקדושה, שבתחילה צריך לעשות את עצמו כאלו הוא להוט אחר אותו הדבר שבקדושה, ואחר כך זוכה באמת לזה, עיין שם.

ואנשי שלומינו רגילים לומר, שצריכין "ללוות" קצת שמחה מן השמחה העתידה לבוא עלינו בקרוב, בעזרת השם יתברך, כי כל אחד מישראל מאמין באמונה שלימה שבוודאי סוף כל סוף יהיה טוב, ונוכה לשמוח בשמחה אין סופית באלקותו יתברך, ולכן גם עכשיו נוכל "ללוות" קצת מן השמחה ההיא, ולשמוח גם עכשיו על חשבון השמחה ההיא העתידה לבא עלינו, והיא עצה טובה מאד, והבן.

וסיפר מוהרא"ש נ"י, שהרה"ח רבי אהרן קיבליטשער ז"ל היה חידוש גדול במידת השמחה, והיה משמח כל מכיריו וכל מיודעיו, עד שהיה משמח אפילו את הגויים שגרו בעירו, ופעם שאלה אותו אשתו: איך אתה שמח כל כך? הלא אנחנו עניים מרודים שכמעט אין לנו מה לאכול, ומאיפוא אתה לוקח שמחה גדולה כזאת תמיד? וענה ואמר לה בתמימות: "הלא

אנחנו מאמינים באמונה שלימה שסוף כל סוף יהיה טוב, אם כן אני לווה מאותו העת קצת שמחה, ועל ידי זה אני יכול לשמוח גם עכשיו"....

וכן מתנהג בענין לימוד תורה הקדושה, שאדם צריך ללמוד תמיד, בין בדביקות ובין שלא בדביקות, בין שמבין מה שלומד ומרגיש בה מעם ונעימות, ובין שאינו מבין מה שלומד ואינו מרגיש בה מעם ונעימות, וכמו שהורה אותנו רביז"ל (שיחות הר"ן סימן עו), שטוב ללמוד במהירות ולבלי לדקדק הרבה בלימודו, רק ללמוד בפשיטות בזריזות, ולבלי לבלבל דעתו הרבה בשעת לימודו מענין לענין, רק יראה להבין הדבר בפשיטות במקומו, ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר אחד, אל יעמוד הרבה שם, ויניח אותו הענין וילמוד יותר להלן, ועל פי רוב ידע אחר כך ממילא מה שלא היה מבין בתחלה, כשילמד כסדר בזריזות להלן יותר.

ואמר רביז"ל, שאין צריכים בלימוד רק האמירה לבד, לומר הדברים כסדר, וממילא יבין, ולא יבלבל דעתו בתחילת לימודו שירצה להבין תיכף. ומחמת זה יקשה לו הרבה ולא יבין כלל, רק יכנים מוחו בלימוד, ויאמר כסדר בזריזות וממילא יבין, ואם לא יבין תיכף, יבין אחר כך, ואם ישארו איזה דברים שאף על פי כן לא יוכל לעמוד על כונתו, מה בכך? כי מעלת ריבוי הלימוד עולה על הכל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה יט ע"א) 'לגמור והדר לסבור, ואף על גב דלא ידע מה קאמר', שנאמר (תהלים קט, כ): "גרסה נפשי לתאבה", כי על ידי רבוי הלימוד שילמד במהירות ויזכה ללמוד הרבה, על ידי זה יזכה לעבור כמה פעמים אלו הספרים שלומד, לגומרם ולחזור להתחיל ולגמרם פעם אחר פעם, ועל ידי זה ממילא יבין בפעם השני והשלישי כל מה שלא היה מבין בתחילה, כל מה שאפשר להבין ולעמוד על דבריהם, עיין שם כל זה בשיחת רביז"ל.

וזהו בדיוק כמו דברי רביז"ל כאן, שצריכין להתפלל בין בדביקות ובין שלא בדביקות, כמו כן צריכין לעסוק בתורה בין בדביקות ובין שלא בדביקות, כי כשיבוא לדביקות התורה, ויזכה למוח גדול, אזי יעלה למפרע כל הלימוד שלמד אפילו שלא בדביקות, ויזכה להשיג אור התורה באמת, ואז יבין וישכיל שלא זכה לאור התורה רק מחמת שהתחזק בלימוד גם שלא בדביקות ושלא בהבנה, מה שאין כן אם לא היה לומד בתחילה שלא בדביקות, ושלא בהבנה, אף פעם לא היה מגיע לאור התורה באמת, והשם יתברך יזכנו להיות חזקים בעבודתו יתברך תמיד, ונזכה להתגבר בכוח גדול לעברו יתברך בכל עת ובכל זמן, עדי נזכה לעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

